

M ap li nèt ale

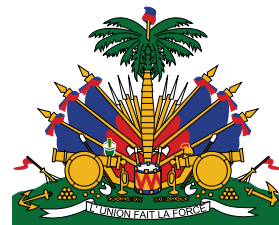
Kaye Egzèsis Kreyòl

Tòm 1

Twazyèm
ane

USAID | **AYITI**
ÈD PÈP AMERIKEN

Ministère de l'Éducation Nationale
et de la Formation Professionnelle

Remèsiman espesyal

Metòd « M ap li nèt ale » se rezilta èd pèp ameriken an bay Ministè Edikasyon Nasyonal ak Fòmasyon Pwofesyonèl (MENFP) pa mwayen pwojè ToTAL (Tout Timoun Ap Li). Se RTI Entènasyonal k ap egzekite l pou USAID/ Ayiti.

Metòd « M ap li nèt ale, 3èm ane » a te jwenn konkou anpil moun pou l ka rive reyalize. Yo te pote kontribisyon yo nan konsepsyon ak elaborasyon materyèl la, nan fason yo te soutni travay la ak nan konsèy yo te bay. Se poutèt sa n ap remèsye espesyalman :

Moun ki te patisipe nan elaborasyon,
konsepsyon ak koreksyon materyèl la :

Marie-Jeanne Léo LOUIS-CHARLES,
Spécialiste du développement des
matériels de créole, USAID/ RTI/
ToTAL

Reginald Calixte BRICE, Educateur,
Consultant, USAID/ RTI/ ToTAL

Jovany VINCENT, Educateur, Consultant,
USAID/ RTI/ ToTAL

Standley KETAN, Educateur/ Consultant,
USAID/ RTI/ ToTAL

Walph Ferentzi YOUYOU, Educateur/
Consultant, USAID/ RTI/ ToTAL

Darline ALEXIS, Consultante, USAID/
RTI/ ToTAL, (Correction et relecture)

Josette GABOTON, Consultante, DEF/
EPT-BM (Correction)

Fritz Berg JEANNOT, Consultant, USAID/
RTI/ ToTAL (Relecture)

Nathalie LEMAINÉ, Consultante, USAID/
RTI/ ToTAL (Élaboratrice d'histoires)

Marie Rodny Laurent ESTÉUS,
Consultante, USAID/ RTI/ ToTAL
(Élaboratrice d'histoires)

Marlène ETIENNE, Consultante, USAID/
RTI/ ToTAL (Élaboratrice d'histoires)

Mitchell Pierre, Illustrateur, Consultant,
USAID/ RTI/ ToTAL

Moun ki te soutni ak bay konsèy

Loretta GARDEN, USAID

Fabiola LOPEZ-MINATCHY, USAID

Josiane H. BARNES, USAID

Nathalie RICOT, USAID

Kadidia DIENTA, COP, USAID/ RTI/ ToTAL

Andrew JOHNSTON, DCOP, USAID/ RTI/
ToTAL

Mary DENAUW, Consultante, USAID/ RTI/
ToTAL

Laurette CUPIDON, Coordinatrice du
Curriculum, USAID/ RTI/ ToTAL

Emmanuel FILIPPI, Coordinateur du
bureau du Nord, USAID/ RTI/ ToTAL

Lionel HOGU, Consultant, DEF/ MENFP

Jean Winor PIERRE, Directeur, DEF/
MENFP

Claudin SAINT- JOUR, Chef de service du
Curriculum et formation, DEF, MENFP

Chantal ROQUES, Coordinatrice PDCL

Raymond JEAN-LOUIS, Responsable de
formation PDCL

Dieudonne JOSEPH

Jean Daniel CLEDOR

Alius JOSEPH

Sa ki nan liv la

Leson 1	2	Leson 26	52
Leson 2	4	Leson 27	54
Leson 3	6	Leson 28	56
Leson 4	8	Leson 29	58
Leson 5	10	Leson 30	60
Leson 6	12	Leson 31	62
Leson 7	14	Leson 32	64
Leson 8	16	Leson 33	66
Leson 9	18	Leson 34	68
Leson 10	20	Leson 35	70
Leson 11	22	Leson 36	72
Leson 12	24	Leson 37	74
Leson 13	26	Leson 38	76
Leson 14	28	Leson 39	78
Leson 15	30	Leson 40	80
Leson 16	32	Leson 41	82
Leson 17	34	Leson 42	84
Leson 18	36	Leson 43	86
Leson 19	38	Leson 44	88
Leson 20	40	Leson 45	90
Leson 21	42	Leson 46 Evalyason	92
Leson 22	44	Leson 47 Evalyason	94
Leson 23	46	Leson 48 Evalyason	96
Leson 24	48	Leson 49 Evalyason	99
Leson 25	50	Leson 50 Evalyason	101

Leson 5

1. Itilize silab yo pou fòme mo.

gon moun fle kre gran yon

2. Konplete tèks la ak mo pa ou. Mete lèt majiskil kote ki nesesè.

_____ gen nevan. Li rete _____. Lekòl li a rele
_____. Li nan twazyèm ane.

3. Fè yon fraz ak chak mo sa yo.

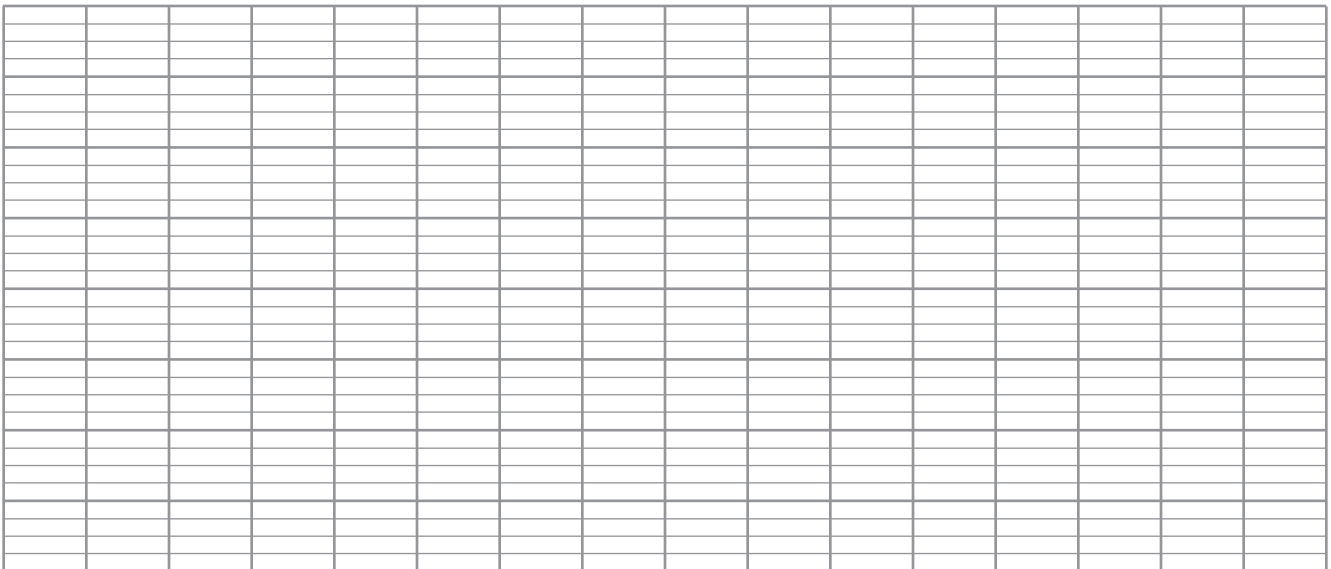
fredome konesans eksite inifòm

4. Daprè tèks ou te li a, fè yon desen ki reprezante *sik dlo*.

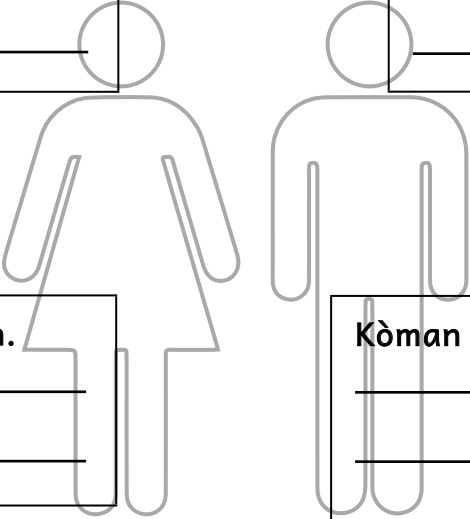
5. Kopye lèt yo ak mo sa yo. Fè yo menm jan ak modèl la.

n N t T o O
tant Tomi anpil

4. Sa fè kèk tan depi ou tounen lekòl. Ekri kèk enfòmasyon sou sa.

Ki jwèt ou pi renmen fè ? _____ _____	Ki matyè ou pi renmen ? _____ _____
Non de zanmi ou genyen. _____ _____	Kòman pwofèse ou a ye ane sa a ? _____ _____ _____

5. Ekri yon lèt pou voye bay yon zanmi ou. Di li tout sa ki pase depi ou tounen lekòl la. *(Itilize lèt ou te li a kòm modèl)*

_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
--

Leson 18

1. Pami mo sa yo, gen *de* nan yo ki ka gen prefiks « *mal* ». Sèke mo yo. Aprè sa, ekri yo chak nan yon kaz.

pye gòj dwèt lestomak tèt

2. Nan chak fraz, pase yon trè anba gwoup sijè a.

- Reno ap monte kap.
- Jakòt ap etidye leson li.
- Madlin òganize yon fèt.

3. Ranje nan kaz la tout mo oubyen gwoup mo ki gen menm sans ak mo *òganize*.

deranje

ranje

mete lòd

dezòdone

klase

Leson 23

1. Sèke tout mo ki ka gen sifiks « e ».

balans	rapid	tounen	souf	vid	viv
rasin	grip	desann	vit	branch	

2a. Nan chak fraz, antoure konjonksyon an.

- Filosi renmen bwè ji papay men li pa renmen ji grenadin.
- Wouso manje legim berejèn men li pa manje legim militon.

2b. Fè yon fraz ki gen konjonksyon men ladan l.

3. Ranje chak mo nan kategori pa li.

Egzanp : Kategori **mèb**

Mèb : *tab, pàntyè, bifèt, pandri.*

berejèn	mango	mandarin	militon	kawòt
	chou	zoranj	anana	

Fwi : _____

Legim : _____

Leson 25

1. Ekri prefiks ak sifiks pou fòme lòt mo.

Egzanp de boulon nen

_____ branch_____

_____ kouraj _____

_____ bouch_____

_____ mési _____

2. Itilize konjonksyon yo pou konplete chak fraz. Fraz la dwe gen sans.

kidonk

men

epi

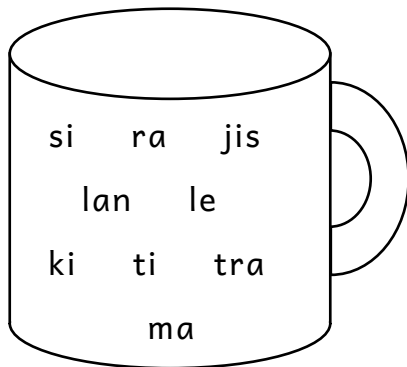
oubyen

- Gen espò ki devlope mis kò moun _____ gen lòt ki devlope entèlijans moun.
 - Kloye renmen jwe foutbòl _____ li pa renmen jwe ti ta to.
 - Lèswa, Dani tire kont ak zanmi li yo _____ li fè lekti.
 - Espò bon pou sante nou, _____ an nou fè espò toutan
-

3. Ekri tout sa ou panse ki ka pote enèji pou bon fonksyònman kò ou.

Leson 27

1. Goblè a chaje ak silab. Itilize silab yo pou fòmè mo ou konnen.

2. Nan chak fraz, souliye pawòl ki rapòte a. Aprè sa, ekri fraz la sou liy kaye. Mete pawòl ki rapòte a nan mitan gimè yo.

- Fawo di mwen fatige anpil jodi a.
- Aloud di mwen pral ekri majistra sou pwoblèm dlo ki gen nan katye a.
- Majistra a di sitwayen yo dwe patisipe nan tout sa k ap fèt nan katye a.

3. Ekri kèk kote ou konnen yon « *anplwaye* » ka travay.

Leson 28

1. Ekri de mo ki gen prefiks « *mal* » ak de mo ki gen sifiks « *nen* ».

mal : _____

nen : _____

2. Nan tèks la, mete gimè kote ki nesesè.

Fransiyon rankontre doktè Edna sou lakou lekòl la. Li di mwen ta renmen vin doktè menm jan ak ou. Doktè Edna reponn li depi kounye a ou dwe toujou etidye ak fè devwa a. Fransiyon di mwen toujou fè sa. Doktè a di bravo ! Kontinye konsa. Fransiyon kontan.

3. Mete V (vre) oubyen PV (pa vre) bò kote repons yo.

- Enfòmè se mete okouran.
 - Enfòmè se fòmè yon ekip foutbòl.
 - Enfòmè se fòm won, kare ak retang.
 - Enfòmè se fè konnen yon nouvèl.
 - Enfòmè se bay enfòmasyon.
 - Enfòmè se yon moun ki anfòm.
-

Leson 30

1. Sèkè nan pwezi a tout mo gen silab « te ». Souliye tout mo ki gen silab « ri ». Fè yon kwa sou tout mo ki gen silab « tan ».

Bati kominote mande fratènite.
Nan katye kote lavi fleri
Pwoblèm tout kalite dwe peri.
Lameri yo toujou pare pou sipòte
Men konkou pa nou enpòtan.
Nou tout fè youn, se règleman.
Sitwayen sipoze konsekan pou tout tan.

2. Nan tèks la, mete gimè kote ki nesesè.

Pwofèsè a t ap wè yon leson sou mis nan kò moun. Li di yo mis yo jwe yon wòl enpòtan nan fonksyònman kò nou. Aprè kou a, Elizabèt di tèt li kounye a, non sèlman m ap eseye manje byen men tou m ap fè espò tankou Pepitou.

3. Fè yon flèch sòti nan chak mo pou rive nan definisyon pa li.

1. Kategori •	• Viv tankou frè ak sè
2. Konsekan •	• Moun k ap travay nan yon enstitisyon
3. Anplwaye •	• Larezon, bon jan konprann
4. Enfòmè •	• Mete okouran
5. Fratènite •	• Yon gwoup ki menmjan
	• Gwosi epi grandi
-

Leson 31

1. Konplete lis la ak sa moun ka manje.

manje : zaboka mayi _____

2. Pase yon trè anba non pwòp yo. Aprè sa, sèke non komen yo.

- gason Manno peyi Ayiti
- chantè Soni nasyon Jamayik.

3. Ekri *twa* mo oswa gwoup mo ki gen menm sans ak mo « *lapenn* ».

--	--	--	--

4a. Daprè tèks la, ekri non pèsonaj ki di chak pawòl sa yo.

_____	Mezanmi, jan zaboka a te gou, plas mwen pa nan panye fatra non !
_____	Jan sitwon fè bon ji ! Non ! plas mwen pa la tou.

4b. Ekri sa ou t ap di si ou te nan plas pèsonaj yo.

Leson 32

1. Sèke tout mo ki gen rapò ak aktivite agrikilti.

balans	rapid	tounen	souf	vid	viv
rasin	grip	desann	vit	branch	

2. Pase yon trè anba non pwòp yo. Aprè sa, sèke non komen yo.

- Okay vil chen Louki
 - pwovens Okap chat Milou
-

3. Ekri *twa* objè ou konnen ki ka vid.

Leson 33

1. Ekri nan kaz la kat non zwazo ou konnen.

toutrèl

2. Pase yon trè anba non pwòp yo. Aprè sa, sèke non komen yo.

- pwofesè Andre doktè mekanisyen
- anana seriz Matin kachiman

3. Konplete chak fraz ak youn nan mo ki anba yo.

anplwaye teknik rich
lapenn toupatou eksplike

- Gabriyèl ak Odlanj ap kouri _____ nan lakou a.
 - Pwofesè a itilize bon jan _____ pou fè elèv yo konprann leson gramè a.
 - Janvye travay di anpil. Li vin _____ .
 - Agwonòm nan _____ kiltivatè yo fason pou yo plante.
-

Leson 34

1. Sèke mo ki *pa gen okenn rapò ak move tan.*

lapli nyaj laboure loray zèklè

2. Pase yon trè anba non pwòp yo. Aprè sa, sèke non komen yo.

- elèv direktè Michlin
 - kapital Ayiti komin
-

3. Reponn kesyon sa yo.

- Ki sa ou ta renmen pwomèt paran ou ?

- Ki sa ou ta renmen pwomèt yon zanmi ou ?

4. Ekri enfòmasyon sou tèks ou te li a.

Tit tèks la : Yon zwazo agwonòm		
<p style="text-align: center;">Pèsonaj yo</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">Ki kote yo ye ?</p> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p style="text-align: center;">Ki sa k pase ?</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">Ki sa yo fè ?</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">Kòman sa fini ?</p> <hr/> <hr/> <hr/>

5. Ou ta renmen fini istwa ou te li a yon lòt jan. Ekri ki jan ou t ap fini istwa a.

--

Leson 35

1. Sèke mo ki *gen rapò* ak sa ki fè yon kominote.

sitwayen katye zeklè fratènite syèl règleman

2. Ekri *trwa* non pwòp. Aprè sa, ekri *trwa* non komen.

non pwòp : _____

non komen : _____

3. Fè yon fraz ak chak mo sa yo.

bite

sekle

Leson 36

1. Mo kache. Chèche mo anba yo nan gwo kaz la. Aprè sa, pase yon trè sou chak mo ou jwenn.

piti

pitit

paran

pwoteje

p	m	a	r	l	p	w	e	t	z	b	ch	
a	w	o	t	e	l	j	k	p	i	t	i	s
r	p	w	o	t	e	j	e	f	w	o	è	
a	n	m	o	p	i	t	i	w	k	d	ò	
n	p	a	r	a	t	k	i	b	v	u	i	s

2. Nan chak fraz, pase yon trè anba mo deskriptif yo.

- Sonya se yon fi ki gen kouraj.
- Machandiz sa yo frajil.
- Zèl papiyon an wouj.

3. Ekri mo kontrè a.

Egzèsis : *kontan* : *chagren*

ankouraje : _____

lapenn : _____

rich : _____

vid : _____

Leson 38

1. Mo kache. Chèche mo anba yo nan gwo kaz la. Aprè sa, pase yon trè sou chak mo ou jwenn.

blese

soufri

swen

soulaje

geri

s	o	u	f	r	i	m	s	o	u	l
w	j	t	s	w	e	n	m	l	y	
g	e	r	a	m	z	s	m	r	l	
e	l	r	o	l	w	a	n	r	o	j
r	s	o	u	l	a	j	e	m	t	r
i	b	l	e	s	e	m	w	a	s	

2. Nan chak fraz, pase yon trè anba mo deskriptif la. Aprè sa, fè yon fraz ak mo deskriptif la.

Cheval Klebè a malen.

Maten an, elèv yo kontan.

3. Ekri nan ki sikonstans ou konn « pè ».

Leson 39

1. Ekri lèt ki manke nan chak mo.

o _____ i _____ e _____ ont _____ n a _____ ola _____

2. Fè twa fraz. Yo chak dwe gen yon mo deskriptif.

3. Konplete chak fraz ak youn nan mo anba yo.

blese bandaj kit piwèt tranble ankouraje

- Man Elèn mare jenou li ak yon _____.
 - Depi tè a _____, tout timoun dwe kache anba ban an.
 - Fanfan _____ dwèt li pandan l ap jwe ak zanmi li yo.
 - _____ sa a renmen vole toupitou.
-

Leson 40

1. Ou li anpil istwa. Ekri kat mo ou te pi renmen.

2. Itilize kat mo deskriptif pou pale de lekòl ou a.

3. Fè yon fraz ak chak mo sa yo.

monte

solèy

Leson 43

1. Ekri mo ki gen sifiks sa yo.

nen : _____ man : _____

e : _____

2. Ranje mo yo pou nou fòmè yon fraz ki gen sans.

- jwe Emi pidetwal ap Woni ak
 - oubyen sirèt ka achte Janlik bonbon
-

3. Fè yon fraz ak chak mo sa yo.

reveyon pidetwal

Leson 44

1. Mete silab yo nan lòd pou fòmè mo.

yon re ve : _____ twal pi de : _____

pòk e : _____ ab nwèl de : _____

2. Mete non pwòp yo nan kaz pa yo. Ekri non pwòp an lèt majiskil. Aprè sa, mete non komen yo nan kaz pa yo.

machin

ayiti

edi

zetrenn

fete

okap

medò

reveyon

pidetwal

Non pwòp

Non komen

3. Ekri *twa* zetrenn ou ta renmen resevwa pou nwèl la.

1. Kesyon sou tèks la.

A. Souliye bon repons la.

Tèks sa a se yon :

- Tèks naratif
- Tèks enfòmatif
- Pwezi
- Lèt
- Byografi

B. Chèche yon fraz kesyon nan tèks la apre sa ekri li sou liy anba a.

2. Konplete fraz sa yo.

- Yon fraz toujou kòmanse ak yon lèt _____ epi li fini ak yon _____.
- Yon non _____ toujou kòmanse ak yon lèt miniskil.
- Yon non _____ toujou kòmanse ak yon lèt majiskil.

3. Chwazi mo ki kòrèk pami mo sa yo pou konplete chak fraz.

mikwòb mikroskòp pwòp maladi

1. Doktè a ap gade _____ yo nan yon
_____.
2. Dlo sa a chaje ak _____.
3. Dlo klè pa dlo _____ anpil fwa li chaje ak
_____ ki bay _____.

4. Ranje mo yo nan lòd pou fòme yon fraz ki gen sans. Ekri fraz yo sou liy kaye a.

a) ap nan la Dalin bibliyotèk li

b) jou yo Elèv etidye chak

5. Nan chak fraz, pase yon trè anba gwoup sijè a. Aprè sa, pase de trè anba gwoup predika a.

a) Sara ale nan fèt drapo.

b) Elèv yo ap fè lago.

6. Ekri 2 fraz pou di ki prekosyon yon moun ka pran pou li pa pran mikwòb.

1. _____

2. _____

1. Kesyon sou tèks la.

A. Souliye bon repons la.

Tèks sa a se yon :

- Tèks naratif
- Tèks enfòmatif
- Pwezi
- Lèt
- Byografi

B. Chèche yon fraz kesyon nan tèks la apre sa ekri li sou liy anba a.

2. Antoure konjonksyon an nan chak fraz.

- Jinou ka jwe foutbòl oubyen li ka sote kòd.
- Chak samdi, Samson kouri oubyen li naje.

3. Konplete fraz sa yo.

- Yon mo _____ di ki jan yon moun, yon bèt oswa yon objè ye.
- Yon _____ se yon gwoup mo ki byen ranje epi ki gen yon sans.
- Yon non _____ toujou kòmanse ak yon lèt majiskil.

4. Chwazi mo ki kòrèk pami mo sa yo pou konplete chak fraz.

Pè Rafayèl admire pye mango baton

1. _____ toujou mache ak _____ li.

2. Gabi keyi _____ pou _____.

3. Yon branch bwa kase anba _____ Gabi.

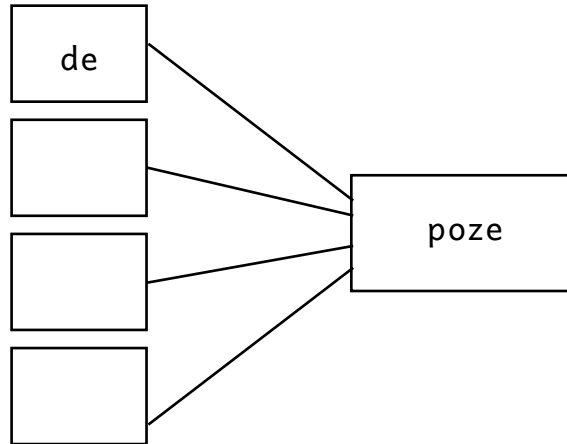
5. Fè yon flèch soti nan kolòn agoch (A) rive nan kolòn adwat (B) pou fòmè mo.

A
re.
mal.
byen.
i.

B
• reyèl
• onèt
• pare

6. Pami prefiks sa yo, gen twa ladan l ou ka mete devan mo poze pou fòmè lòt mo. Sèke yo epi ekri yo chak nan yon kaz.

re an vis en i dis

7. Sèke nan tèks la tout fraz ki endike gen yon « obstak ».

Yon chofè kamyonèt leve bonè pou l al travay. Sou wout la, li rankontre yon pakèt kabrit k ap travèsè lari. Li kanpe. Kabrit yo fin pase. Li kontinye wout li. Woy ! Gade yon gwo wòch nan mitan lari. Li ralanti nèt pou li ka evite wòch la. Aprè sa, li remake yon gwoup elèv k ap travèsè lari a. Li kanpe. Li bay tout pase. Chofè a te rankontre anpil obstak jou sa a.

1. Li fraz yo apre sa mete yon pwen entèwogasyon oubyen yon pwen nan fen yo.

- Marie Curie t ap viv an Polòy
- Pou ki sa li bon pou nou aprann li
- Èske ou konn fè foto

2. Kesyon sou tèks la.

A. Souliye bon repons la.

Tèks sa a se yon :

- Pwezi
- Tèks enfòmatif
- Tèks naratif
- Byografi
- Lèt

B. Nan tèks la, gen yon fraz ki pale de yon pwoblèm papa « Marie Curie » te rankontre. Ekri fraz la sou liy anba a.

3. Pase yon trè anba tout sa ki ka grandi.

- Wòch ka grandi.
- Moun ka grandi.
- Soulye ka grandi.
- Pyebwa ka grandi.
- Syèl la ka grandi.

4. Konplete fraz sa yo

- Yon _____ se yon tèks ki rakonte istwa lavi yon moun.
- Nan fen yon fraz kesyon, nou dwe mete yon pwen_____.
- Yon fraz ki montre yon moun sezi dwe fini ak yon pwen _____.

5. Chwazi mo ki kòrèk pami mo sa yo pou konplete chak fraz.

Marie Curie

Radium

Polòy

Papa

Lafrans

- _____ te dekouvri yon metal ki rele _____.
 - _____ se peyi Marie Curie.
 - Marie Curie te ale etidye _____.
 - Afè _____ a te vin pa bon.
-

3. Itilize konjonksyon yo pou konplete chak fraz. Fraz la dwe gen sans.

kidonk men epi oubyen

- Gen espò ki devlope mis kò moun _____ gen lòt ki devlope entèlijans moun.
- Kloye renmen jwe foutbòl _____ li pa renmen jwe ti ta to.
- Lèswa, Dani tire kont ak zanmi li yo _____ li fè lekti.
- Espò bon pou sante nou, _____ an nou fè espò toutan.

4. Pami mo sa yo, gen de nan yo ki ka gen prefiks « dis ». Sèke mo yo. Aprè sa, ekri yo chak nan yon kaz.

deplase poze klase soufle fòmè parèt

5. Nan chak fraz, pase yon trè anba gwoup sijè a. Aprè sa, pase de trè anba gwoup predika a.

- Sara ale nan fèt drapo.
- Elèv yo ap fè lago.

Liv sa a fèt epi li pibliye an kolaborasyon avèk Ministè Edikasyon Nasyonal ak Fòmasyon Pwofesyonèl (MENFP) Gouvènman Ayisyen an, gras a yon èd ki soti nan ajans ameriken U.S. Agency for International Development (USAID), nan kad Aktivite Rechèch Aplike Tout Timoun Ap Li - ToTAL, dapre kontra No. EHC-E-00-0004-00 pwogram èd USAID ki rele EdData II Technical and Managerial Assistance.

Novanm 2014